

تاریخ نگاری محلی

(گزیده‌ای از تبارنامه طایفه ساکی از هویزه تا خمین)

فاطمه ساکی خان آبادی

سرشناسه	: ساکی خان آبادی، فاطمه، ۱۳۷۱-
عنوان و نام پدیدآور	: تاریخ نگاری محلی : (گزیده‌ای از تبارنامه طایفه ساکی از هویزه تا خمین) / فاطمه ساکی خان آبادی.
مشخصات نشر	: قم: نسیم کوثر، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۱۲۸ ص: نمودار.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۲۴۰۲۶۰۰-۵
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابخانه.
عنوان دیگر	: گزیده‌ای از تبارنامه طایفه ساکی از هویزه تا خمین.
موضوع	: ساکی
موضوع	: Saki (Iranian people)
موضوع	: ساکی -- لرستان -- تاریخ
موضوع	: Saki (Iranian people) -- Lorestan -- History
رده بندی شکره	: DSR۷۲
رده بندی دیویی	: ۹۵۵.۹۸۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۶۱۳۴۲۵۹

انتشارات نسیم کوثر

قم - خیابان صفائیه - کوچه ممتاز - بلاک ۷۲
روابط عمومی: ۰۲۵-۳۷۷۳۴۳۷۷ دفتر فروش: ۸-۳۷۸۳۰۵۶۷

شناسنامه:

- ❖ عنوان: تاریخ نگاری محلی (گزیده‌ای از تبارنامه طایفه ساکی از هویزه تا خمین)
- ❖ مؤلف: فاطمه ساکی خان آبادی
- ❖ ناشر: نسیم کوثر
- ❖ چاپ: سبحان
- ❖ نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۹
- ❖ تیراژ: ۲۰۰ نسخه
- ❖ قیمت: ۳۵۰۰۰ تومان

تقدیم به همه کسانی که در راه اعتلای تاریخ ایران و
اقوام ایرانی تلاش نموده‌اند.

فهرست مطالب

۷	پیشگفتار
۱۱	مقدمه
۱۳	اهمیت تاریخ نگاری
۱۴	چگونگی شکل گیری جریان تاریخ نگاری نوین
۱۶	اقسام تاریخ نگاری در ایران
۱۷	تاریخ نگاری عمومی
۱۷	تاریخ نگاری محلی
۱۸	تاریخ نگاری دودمانی
۱۸	تک نگاری
۱۹	تاریخ نگاری منظوم
۱۹	پیشینه فرهنگی و باستانی در لرستان
۲۲	قدیمی ترین نقاط مسکونی در لرستان
۲۶	مفرغ کاری لرستان در دوره باستان
۲۹	شناخت قوم لر
۳۳	الف. شعبه و قبیله های لر بزرگ (لرستان خاوری)
۳۴	ب. شعبه و شاخه های لر کوچک (لرستان باختری)
۳۹	شعبه ها و طوایف لر بزرگ (لرستان خاوری)
۴۰	شعبه ها و تیره های لر کوچک (لرستان باختری)
۴۱	ریشه و معانی طایفه ساکی

۴۹	تبار نامه نژاد ساکی از نگاه تاریخ
۶۴	طایفه ساکی در قرن هشتم و نهم قمری
۶۵	والی‌گری طایفه ساکی بر هویزه
۷۱	نادر شاه و محمد خان بلوچ
۷۲	روابط خوانین ساکی با نادر شاه
۷۵	شورش در بختیاری
۷۷	نبرد عباس قلی خان ساکی با قبیله آل کثیر
۷۸	روابط حاکم لرستان با ساکی‌های هویزه
۸۲	روابط خوانین ساکی با رؤسای ایل بختیاری
۸۴	روابط خوانین ساکی با کریم خان زند
۸۶	روابط طایفه ساکی با دربار زند و علت تقابلات با طایفه میر
۹۴	وفات کریم خان زند و اختلافات طایفه ساکی
۹۵	میرفلاح خان ریاست طایفه ساکی و داستان تیره گرجی
۹۷	محمد علی میرزا دولتشاه قاجار حاکم غرب و بغداد
۱۰۲	علت ولیعهد نشدن محمد علی میرزا دولتشاه
۱۰۵	حکومت غرب و بغداد
۱۰۶	اعتراض به فتح‌علی شاه
۱۰۸	محمد علی میرزا و سازماندهی سپاه
۱۱۰	وصلت با اقوام لرستانی
۱۱۲	وفات محمد علی میرزا در کرمانشاه
۱۱۶	گزیده‌ای از تیره‌های طایفه ساکی
۱۲۰	تبارنامه طایفه ساکی

پیشگفتار

تاریخ خزانه‌ای سرشار از عبرت‌ها برای نشان دادن انتهای کار انسان‌هاست. تاریخ، آیینۀ تمام‌نمای عبرت‌های روزگاران است که اگر هر شخص و اجتماعی در حد استطاعت خود از آن نیاموزد از لطایف و لذایذ دوران محروم خواهد ماند. تاریخ، طومار بلند و بافته شده‌ای از تار و پود وقایع گذشته انسانهاست و در حقیقت، زمان روزگار ما مولود و محصول اعمال و رفتار گذشتگان است و آینده نیز برخاسته از قول و عمل اجتماع زمان حال است. مورخان و علمای تاریخ، فصل بزرگی برای معرفت و شناخت ملل گذشته باز کرده‌اند و حرکت فکری، رشد عقلی، قدرت، صنعت و تمدن پیشینیان را با مطالعه آثار موجود از آنها به دست آورده‌اند و این فصل بهترین معرف یک قوم، ملت و تمدن است که می‌توان با مطالعه بقایای فرهنگی و هنری مردم مختلف به کیفیت تمدنشان پی برد و از روی کتب و رسائل علمی آنها به معارف و فرهنگشان دست یافت.

هر که ناموخت از گذشت روزگار نیز ناموزد ز هیچ آموزگار^۱
به ملتی که ز تاریخ خویش بی‌خبر است به جز حکایت محو و زوال نتوان گفت^۲

۱. رودکی.

۲. عارف قزوینی.

سرزمین لرستان در گذر تاریخ کهن و پربار خود همواره مردان و زنان بزرگی را به کشور پهناور ایران تقدیم نموده است. با نگاهی به گذشته این سرزمین به خوبی درمی یابیم که بزرگترین رشته پیوند مردم آن با گذشته پربار خود همان زبان باستانی پارسی است که در لرستان با گویش لری نمود پیدا کرده و با آن گفت و گو می شود و همین امر سبب گردیده که مردم لرستان در دستیابی به نگاشته ها و سروده های نویسندگان و سرایندگان پیش از خود دچار دشواری نگردند، زیرا گویش لری خود شاخه ای از زبان باستانی پارسی می باشد که به مرور زمان دستخوش دگرگونی هایی نیز گردیده است که با این سخن باید دریافت که سرایندگان لر هیچگاه برای سرودن شعر پارسی مشکلی نداشته اند.

برای آسان تر کردن این مطلب باید گفت، بیشتر سرایندگانی که در طول تاریخ ایران به شعر می پرداخته اند، اگر خود به زبان فارسی سخن نمی گفته اند. نخست بایستی زبان پارسی را فرا گرفته و سپس با مدت ها پژوهش و مطالعه در ادبیات پارسی و سرایندگان پیش از خود پای در راه پر پیچ و خم شعر و شعرگویی می گذاشته اند ولی خوشبختانه همان گونه که گفته شد، مردم لرستان نه تنها برای تسلط به پارسی بر سر راه خود مشکلی نمی دیده و نمی بینند، بلکه خوی ادب پروری، شعر دوستی و شعر شناسی آنان سبب گردیده است که به راحتی آنچه را که در دل دارند در قالب ابیاتی چند بر روی کاغذ بیاورند که بهترین گواه

این سخن، سروده‌های حماسی است که در بیان پیشامدها و ستایش دلاوری‌های بزرگ مردان و زنان این دیار گفته شده است. آنچه پیش روی شماست، سیر و گذری کوتاه در تاریخ سراسر افتخار یکی از طوایف لرستان یعنی طایفه ساکی است.

هدف از این گزیده بیان تاریخ طایفه بزرگی است که تاریخ و اسناد تاریخی شاهد آن است و بعضی از نسل‌های حال از تبار خود به علت مهاجرت و دوری از موطن مادری کمتر به آن توجه داشته و یا بی اطلاع از آن هستند. هرچند یقین دارم همه آنها دلشان از این گسست تاریخی نگران است و آرزو دارند روزی برسد با همه تفاوت‌های اجتماعی که گذشت تاریخ بر آنها تحمیل کرده، ریشه و اصالت پیوندی خود را با تیره‌های این طایفه بزرگ بیابند و همانند سده‌های ۱۲ و ۱۳ در کنار هم در شادی و غم شریک هم باشند.

بر خود واجب دیدم هر چند که به عمق این کار آگاهم و مشکلاتی در سر راه خواهم داشت، اما آرزویم این است که این گزیده بتواند نسل‌های جوان این طایفه بزرگ را در هویزه، اندیمشک، دزفول، دورود، خرم‌آباد، ازنا، خمین، سپیددشت، زرگران، کاغه، رازان و زاغه برای تدوین و تکمیل تاریخ در کنار هم بسیج نماید و یا حداقل زمینه ارتباطات آنها را فراهم کند و در سایه این ارتباطات گام‌های مؤثری جهت تکمیل تاریخ این طایفه برداشته شود. برادران

و خواهران عزیزم، آنهایی که اصالت و ریشه خود را فراموش نکرده‌اید، نمودار تبارنامه چند تیره بیان شده که این امر دلیل بر سهل انگاری و بی اعتنایی به سایر برادران و خواهران در تیره‌های دیگر نیست، بلکه تکمیل آن نیاز به تحقیق و تلاش گسترده‌ای دارد که هر یک از ما در قبال تکمیل آن مسئولیت داریم. بی گمان در این نوشته، کاستی‌های و نسیان‌های فراوانی راه یافته است که نویسنده بر آن وقوف ندارد. با تمام تواضع درس خواهم آموخت از کسانی که مرا در راه فهم کاستی‌ها و اشتباهات یاری رسانند. منتظر تلاش تک تک شما در تهیه و ارسال نظرات خواهم بود.

آدرس اینترنتی: mosabroj@gmail.com.

مقدمه

لقد كان في قصصهم عبرة لأولي الألباب ما كان حديثاً يفترى و لكن تصديق الذي بين يديه و تفصيل كل شئ و هدى و رحمه لقوم يؤمنون.^۱ (در سرگذشت‌های آنان درس عبرتی برای صاحبان اندیشه است، اینها داستان‌های دروغین نبود، بلکه (وحی آسمانی است) و هماهنگ است با آنچه پیش روی اوست و شرح هر چیز و هدایت و رحمت برای گروهی است که ایمان می‌آورند).

کثرت آثار نسب شناسی در عصر اسلامی حاکی از اهمیت و رواج آن است. در آغاز اسلام کسانی که به نسب شناسی شهره بودند و شعر و اخبار و ایام می‌دانستند و از نام برخی از آنها که پیش و پس از اسلام می‌زیستند اطلاعاتی در دست است. می‌توان گفت که نسب شناسان با انگیزه‌های گوناگونی چون حفظ مآثر و بلکه اشرافیت قبیله‌ای در نزاع‌های سیاسی و مفاخرات و شاید رقابت‌های فرهنگی و قومی با دیگر اقوام به کار پرداختند و با عرضه اطلاعاتی دربارهٔ انساب و اخبار شخصیت‌ها و قبائل به پژوهش‌های تاریخی کمک کردند. پژوهش‌های نسب شناسی ابتداء محدود به قبیله بود و چون نسب شناسان به استفاده از روایات قبیله‌ای نسابان قبائل دیگر پرداختند، این پژوهش‌ها از حوزه محدود یک قبیله بیرون رفت و گسترش یافت و بیشتر رنگ تاریخ نگری گرفت.

در عصر اسلامی آنچه ارتباط انساب به تاریخ را آسان تر کرد، آن بود که اعضای برجسته خاندان‌ها و قبایل، اینک رهبری سیاسی را نیز در دست داشتند و ضبط و تدوین اخبار و و انساب آنان در واقع نوعی تاریخ نگاری بود، همچون «انساب الاشراف بلاذری» که روابط خاندانی و قبیله‌ای شخصیت‌های تاریخی را اساس پژوهش خود قرار داد، در حالی که کتاب از لحاظ صورت به شکل تاریخ خبر است.

یکی از مظاهر یا اجزای نَسَب شناسی یعنی عرضه روابط نَسَبی به شکل «شجره نامه» نیز به گفته روزنتال از پیش از اسلام شناخته بود. به هر صورت ضبط و تدوین انساب در همه اعصار در قبایل جای نسبتاً مهمی را در عرصه تاریخی به خود اختصاص داده است. از نخستین کسانی که آثاری در انساب به آنها نسبت داده شده، باید به عبید بن شریه یاد کرد که ابوحاتم سجستانی و مسعودی به او و کتابش اشاره کرده‌اند. بنابر این تاریخ نگاری از نادر رشته‌هایی است که هرگز دچار رکود و سستی نشده و همچنان استوار و نیرومند گام برمی دارد. عنصر زمان، مکان، وقایع، شخصیت‌ها، روابط قبایل، حکام و حوادث طبیعی و انسانی از مهمترین عناصر تاریخ جامعه انسانی است. هر چند هدف تاریخ نگار گردآوری اطلاعات گذشته نیست، بلکه دست یافتن به شناخت ایده‌ها و واقعیاتی است که زندگی مردان و زنان جوامع گذشته را شکل داده است.